

Maija Rask /sd ym.: Lakialoite laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Eduskunnan hyväksyessä toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain ja markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisen eduskunta edellytti, että tupakkavalmisteveron arvioidusta vuotuisesta tuotosta nykyinen 0,45 prosentin osuus nostettaisiin Maailman terveysjärjestön suosittelemaan yhteen prosenttiin. Täs-

tä summasta vähintään puolet edellytettiin käytettäväksi tupakointia koskevaan ehkäisy-, tutkimus-, seuranta- ja valistustoimintaan. Koska uudistetussa tupakkalaissa ei asiasta ole säädetty, tässä lakialoitteessa ehdotetaan lainmuutosta eduskunnan hyväksymän ponnien mukaisesti.

PERUSTELUT

Laissa toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi (693/1976) lähdettiin alun perin siitä, että vähintään 0,5 prosenttia tupakkavalmisteveron tuotosta käytetään tupakoinnin vähentämistyöhön. Tämän jälkeen väliaikaisilla laeilla määräraha on pudotettu 0,20—0,45 prosenttiin. Lisäksi sen käyttötarkoitusta laajennettiin 1980-luvun loppupuolella siten, että rahaa on voitu käyttää tupakointia vähentävän työn ohella myös muuhun terveyskasvatukseen ja terveellisten elintapojen edistämiseen. Näin ollen tupakkavalmisteveron arvioidusta tuotosta on käytetty vuosittain vain noin 0,2 prosenttia tupakointia vähentävään työhön.

Suomessa tehty monipuolinen tupakoinnin vähentämistyö on ollut tuloksellista. Päivittäin tupakoivien aikuisten määrä on jatkuvasti laskenut ja tupakkatuotteiden kulutus vähentynyt. Erityisen selvä lasku on tapahtunut miesten tupakoinnin yleisyydessä: vuonna 1960 miehistä tupakoi 58 % ja 1996 27 %, mikä heijastuu myös miesten keuhkosyövän ilmaantuvuuden selvänä pienenemisenä.

Nuorten tupakoinnin aloittamisen ehkäisyssä ei ole kuitenkaan onnistuttu toivotulla tavalla eikä nuorten tupakoinnin yleisyydessä ole ha-

vaittavissa laskusuuntaa. Suomalaiset nuoret aloittavat tupakoinnin kansainvälisesti arvioiden varhain ja polttavat määrällisesti enemmän kuin nuoret esimerkiksi muissa Euroopan maissa. Tämän vuoksi erityisesti nuorten tupakoimattomuutta tukevaan tehostettuun terveyskasvatukseen tulee varata riittävästi varoja, jotta nuorten tupakointi vähenisi. Nuorten tupakoimattomuuden tukeminen on tärkeää myös siksi, että nuoret lääkkeiden väärinkäyttäjät ja huumeiden käyttäjät ovat lähes säännön mukaisesti aloittaneet terveyttä tuhoavan käyttäytymisen tupakoimalla.

Kun jatkuvalla kokonaisvaltaisella tupakoinnin vähentämistyöllä on jo onnistuttu vähentämään aikuisten tupakointia, painopiste tulee nyt siirtää nuorten tupakoinnin aloittamisen ehkäisyyn. Kuitenkaan ei pidä unohtaa aikuisten keskuudessa tapahtuneen terveyden kannalta suotuisan kehityksen varmistamista.

Olennaista kaikessa tupakoinnin vähentämistyössä on pyrkiä vuosien suunnitelmalliseen toimintaan ja viritää monella tasolla tupakoinnin vähentämistä ja aloittamisen ehkäisyä edistäviä laaja-alaisia toimenpiteitä. Suurin osa tupakoinnista aikuisista ja nuorista on yrittänyt lopettaa

tupakoinnin, mutta heistä monille nikotiiniriippuvuus on ollut liian voimakas. Yhteiskunnan on varmistettava riittävät resurssit tupakoinnin lopettamista haluavien tukemiseen. Sairauksia ehkäisevä terveydenhuolto on yhteiskunnalle huomattavasti halvempaa kuin vaikeiden sairauksien hoitaminen.

Tupakointia pidetään eräänä tärkeimmistä muutettavissa olevista kansansairauksien vaaratekijöistä. Tupakointi aiheuttaa sydän- ja verenkiertoelinten sairauksia, hengityselinten sairauk-

sia ja syöpää. Tupakointi aiheuttaa merkittäviä terveysongelmia jo lapsuudessa ja lisää sairastumisvaaraa moniin vakaviin tauteihin aikuisena. Koska nuoruudessa omaksuttu terveystottumusten muuttaminen vaikuttaa usein koko elämän ajan, tupakoinnin aloittamisen ehkäisy on kansantaloudellisestikin kannattavaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä elokuuta 1976 toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) 27 §, sellaisena kuin se on laeissa 910/1984 ja 1037/1987, seuraavasti:

27 §

Valtion talousarvioon on vuosittain otettava määräraha, joka vastaa vähintään 1,0 prosenttia tupakkavalmisteveron tuotosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettusta määrärahasta vähintään puolet tulee käyttää tupakoinnin aloittamisen ehkäisyyn ja tupakoinnin vähentämiseen sekä puolet tupakoimattomuuden

ja terveyden edistämiseen tarkoitettuun tutkimus-, seuranta- ja terveyskasvatustoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 1997

Maija Rask /sd

Timo Ihamäki /kok